

Nr 260.

Av herr **von Heland, m. fl.**, om ordnandet av avsättningen av mejeriprodukter samt angående mjölkregleringens handhavande.

De förväntningar, man måhända föregående år kunde hysa, att avsättnings-svårigheterna beträffande de inom landet tillverkade mejeriprodukterna skulle vara av en mera övergående natur, hava visat sig icke förverkligade. I stället har den sista tidens utveckling visat, att man i här ifrågavarande avseende torde hava att räkna med större svårigheter än någonsin. Sålunda ha smörpriserna i England blivit så låga, att man får gå mycket långt tillbaka i tiden för att finna någon motsvarighet. Vidare synas möjligheterna att till Tyskland exportera en del av vårt överskott av smör komma att än ytterligare kringskäras. Samtidigt äro möjligheterna att på andra än de nu nämnda marknaderna finna avsättning för vårt smör synnerligen små.

Trots dessa svårigheter har det hittills lyckats att med mjölkregleringens hjälp utfå ett smörpris av 2 kronor 30 öre för kilogram. Uppenbart är emellertid, att redan upprätthållandet av ett sådant smörpris kan bliva i fortsättningen rätt illusoriskt, om allt för stor andel av mjölkavgiftsmedlen får tagas i anspråk för smörexporten. Oss synes det därför, som vore tiden redan mogen för att taga under allvarlig omprövning frågan om vår fettförsörjning över huvud. Icke minst med hänsyn till rådande arbetslöshet borde en sådan omprövning vara nödvändig. Antalet arbetslösa har på senare tiden angivits med siffror som i och för sig äro skrämmande höga. Vad som gör denna sak ännu värre är att man sannolikt måste räkna med att icke ens en högkonjunktur skall kunna bringa arbete åt alla som nu äro arbetslösa.

Man börjar, på alla håll, få klart för sig detta och frågar sig hur nya arbets- och utkomstmöjligheter skola kunna åstadkommas. Därvid tänker man i första hand på möjligheten att skapa nya jordbruk. Det är också givet att åtskilliga 10,000-tal av människor skulle kunna sättas i arbete vid jordbruket. Förutsättningen härför är dock att sådana åtgärder vidtagas, som äro ägnade att göra jordbruket ekonomiskt bärigt och möjliggöra avsättning inom det egna landets gränser för jordbrukets produkter.

Vårt lands jordbruk torde hava särskilda förutsättningar att upprätthålla och även utöka mjölkproduktionen. Det är därför mycket naturligt att man främst inriktar sig på ökade avsättningsmöjligheter för denna del av jordbrukets produktion.

I av riksdagen antagen reservation inom sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet vid 1933 års riksdag uttalades i denna angelägenhet vid avgivande av utlåtande över Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om accis å margarin m. m. följande:

»Därjämte anser sig utskottet böra framhålla, att det nu föreslagna ingripandet gentemot margarintillverkningen måhända icke är tillfyllest för tillgodoseende av mjölkproducenternas intressen. I den mån utvecklingen därtill föranleder bör Kungl. Maj:t därför, i anslutning till vad i motionen II: 52 anförts, till prövning upptaga hela spørsmålet om margarintillverkningens ställning och dess framtida andel av vår fettämnesförsörjning. I samband härmed torde uppmärksamhet även böra ägnas åt vad som anförts i de likalydande motionerna I: 32 och II: 90 om förbud mot viss färgning av margarin.»

Såvitt det är oss bekant, har från Kungl. Maj:ts sida hittills intet åtgjorts beträffande undersökning om vidare ingripande mot margarintillverkningen. I nuvarande läge synes det oss emellertid naturligt icke blott att en dylik undersökning häröver föranstaltas utan även att åtgärder vidtagas för att nedbringa förbrukningen av margarin. Enligt vår mening tvinga oss nämligen de i andra länder vidtagna importrestriktiva åtgärderna till en viss planhushållning vidkommande fettförsörjningen, en planhushållning som väl näppeligen kan innebära något annat än en inriktning på självförsörjning i högre grad än tidigare och sålunda en ökad användning inom landet av smörfettet. Härvid böra enligt vårt förmenande även möjligheter beredas för att till betryggande priser vinna avsättning inom margarinindustrien för svenskt ister och svenskt djurfett. Huru denna självförsörjning av fett skall ernås, kan givetvis diskuteras. Det ligger då närmast till hands att tänka sig en fördyring av margarinet på den av 1933 års riksdag inslagna vägen genom åsättandet av en relativt hög accis. Denna konsumtionsartikel skulle ändock icke komma att betinga priser, som ur konsumentsynpunkt borde vara oskäligen. Man kan jämväl tänka sig en inskränkning i margarintillverkningen, som skulle kunna ernås genom införandet av tillverkningslicenser eller på annat sätt. För jordbruket är det emellertid nödvändigt att avsättningen av vårt smör till skäligen priser tryggas utan att därigenom producenterna i allt för hög grad belastas. Möjligheten för Kungl. Maj:t att kunna vidtaga genomgripande åtgärder till margarinproduktionens begränsning är så mycket mer angelägen som de nuvarande åtgärderna till mjölkprisets stödjande kunna bli verkningslösa om exporten av smöröverskottet skulle helt eller delvis omöjliggöras.

I detta sammanhang må framhållas, att frågan om margarinproduktionens begränsning måhända lättast skulle kunna lösas liksom hela frågan om fettförsörjningen, därest margarintillverkningen handhades av ett statligt monopol, vilket samtidigt otvivelaktigt skulle kunna lämna staten en icke obetydlig årlig inkomst. En utredning rörande fettförsörjningen synes böra särskilt upptaga denna fråga till behandling.

Slutligen vilja vi fästa uppmärksamheten därå, att de nu gällande mjölkpriserna ingalunda kunna ur jordbrukets synpunkt anses fullt tillfredsställande även om smörpriset varit 2 kronor 30 öre för kilogram. Det är därför synnerligen önskvärt, att riksdagen uttalade, att mjölkregleringen borde så handhas, att mjölkpriserna bleve mer tillfredsställande.

På grund av vad sålunda anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t *dels* anhålla om en skyndsam utredning rörande frågan om vår fettförsörjning, därvid olika möjligheter att på ett fullt betryggande och tillfredsställande sätt ordna avsättningen av våra mejeriprodukter beaktas;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder av de slag, vartill förenämnda utredning kan föranleda;

dels ock uttala att mjölkregleringen bör så handhavas, att jordbrukarna därigenom tillförsäkras bättre mjölkpriser än för närvarande, varvid hänsyn bör tagas till att såväl smör- som ostpriserna hållas på en skälig nivå.

Stockholm den 23 januari 1934.

Erik von Heland.

Joh. Johansson,

Per Gustafsson.

Friggeråker.

J. A. Larsson.

Petrus Nilsson.
